

1-1-1971

สรุป : วิเคราะห์ห้วงการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับสภาคณาจารย์

ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

สิ้นลารัตน์, ไพฑูรย์ (1971) "สรุป : วิเคราะห์ห้วงการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับสภาคณาจารย์," *Journal of Education Studies*: Vol. 1: Iss. 3, Article 10.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol1/iss3/10>

This Other is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

สรุป ๑ วิเคราะห์ข่าวการศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับสภาคณาจารย์
ไพฑูริย์ สินลารัตน์

ในวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๑๔ นั้นนับว่าเป็นก้าวใหม่ของวงการมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาคณาจารย์ขึ้นเป็นครั้งแรก หลังจากที่ได้มีการเสนอหลักการอันนี้กันมาหลายครั้งหลายหนแล้ว

ในข้อบังคับของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยสภาคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๑๔ มีกล่าวถึงเหตุผลในการจัดตั้งสภาคณาจารย์ไว้อย่างย่อๆ ว่า “เพื่อให้คณาจารย์มีส่วนแสดงความคิดเห็นและให้คำปรึกษาในงานด้านวิชาการและกิจการอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยมากขึ้น” ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อความนี้ประกอบกับหน้าที่ของสภาคณาจารย์ เช่น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับนโยบายและมาตรฐานทางวิชาการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่างๆ แล้ว (ดูรายละเอียดในเอกสารแนบท้ายบทวิเคราะห์นี้) ก็จะแลเห็นฐานะของสภาคณาจารย์ได้อย่างชัดเจนว่าเป็นเสมือนที่ปรึกษาทางวิชาการของผู้บริหารมหาวิทยาลัยนั่นเอง แต่เป็นที่ปรึกษาที่แตกต่างจากที่ปรึกษาธรรมดาตรงที่แทนที่จะให้คำปรึกษาค้นเดียวกัน อาจจะทำให้ความเห็นเพิ่มเติมได้อีกด้วย ส่วนการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารมหาวิทยาลัยอยู่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่างไรก็ตามแม้ฐานะและบทบาทจะอยู่ในลักษณะของที่ปรึกษา และให้ความเห็นแต่เพียงอย่างเดียวก็ตาม แต่ก็ต้องนับว่าเป็นก้าวแรกที่จะส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมร่วมกับมหาวิทยาลัยได้วางแผนงานตามแนวความคิดของผู้มีส่วนร่วม นั้นมากขึ้น ช่วยกันคิดช่วยกันแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งก็ยังคงเป็นการเหมาะสมและถูกต้องกว่าปล่อยให้คนกลุ่มเดียวดำเนินงานบริหารมหาวิทยาลัยไปตามความสนใจ และความพอใจ ของตนเอง

โดยหลักการแล้ว สภาคณาจารย์อาจจะเป็นของเก่ามีมานาน แต่โดยการดำเนินงานแล้วต้อง นับว่าเป็นของใหม่ การทำความเข้าใจ การดำเนินงาน และการพิจารณาถึงฐานะอาจจะยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ความเข้าใจไขว่เขวจึงอาจจะยังเกิดขึ้นได้โดยง่าย ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงควรจะได้ให้ความสนใจ มีทัศนคติที่ดี และหาทางดำเนินงาน ปรับปรุง สภาคณาจารย์ ให้มีสิทธิ์ มีศักดิ์ มีอำนาจ และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

**สำเนา ข้อบังคับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ว่าด้วย สภาคณาจารย์**

พ.ศ. ๒๕๑๔

ด้วย สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๘๖ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๔ ได้พิจารณาเห็นสมควรจัดตั้งสภาคณาจารย์ขึ้นเพื่อให้คณาจารย์มีส่วนแสดงความคิดเห็นและให้คำปรึกษาในงานด้านวิชาการและกิจการด้านอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยมากขึ้น จึงมีมติให้ตราข้อบังคับขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยสภาคณาจารย์ พ.ศ. ๒๕๑๔”

ข้อ ๒ ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ “คณาจารย์” ประกอบด้วยผู้สอนที่เป็นข้าราชการประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์

หน้า ๔

ข้อ ๔ สภาคณาจารย์มีหน้าที่ ดังนี้

- ๔.๑ ให้คำแนะนำและเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย และมาตรฐานทางวิชาการต่อมหาวิทยาลัย
- ๔.๒ เสนอกฎเกณฑ์เกี่ยวกับตำแหน่งทางวิชาการต่อมหาวิทยาลัย
- ๔.๓ เสนอนโยบายเกี่ยวกับการปกครองและกิจการมนิสิตต่อมหาวิทยาลัย
- ๔.๔ เสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย
- ๔.๕ พิจารณาและให้ความเห็นต่อมหาวิทยาลัยในเรื่องต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยมอบให้พิจารณา
- ๔.๖ พิจารณาวางมาตรฐานและจริยธรรมของคณาจารย์

สภาคณาจารย์อาจเชิญผู้บริหาร คณาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่อื่นใดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าร่วมในการประชุมได้เป็นครั้งคราว และอาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกระทำการกิจหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในหน้าที่ของสภาคณาจารย์ ให้คณะกรรมการดังกล่าวรายงานต่อสภาคณาจารย์

องค์ประกอบ

ข้อ ๕ ให้มีสมาชิกสภาคณาจารย์โดยการเลือกตั้ง ประกอบด้วย

- ๕.๑ สมาชิกโดยการเลือกตั้งทั่วไปจากคณาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัย มีจำนวน ๗ คน
- ๕.๒ สมาชิกที่เลือกตั้งจากคณะหรือแผนกอิสระตามเกณฑ์จำนวนคณาจารย์ ดังนี้

- ๕.๒.๑ คณะหรือแผนกอิสระที่มีจำนวนคณาจารย์ไม่เกิน ๗๕ คน มีสมาชิกได้ ๒ คน
- ๕.๒.๒ คณะหรือแผนกอิสระที่มีจำนวนคณาจารย์ ๗๖ - ๑๕๐ มีสมาชิกได้ ๓ คน
- ๕.๒.๓ คณะหรือแผนกอิสระที่มีจำนวนคณาจารย์เกิน ๑๕๐ คน ขึ้นไป มีสมาชิกได้ ๔ คน
- ๕.๓ สมาชิกที่เลือกตั้งจากคณาจารย์ประจำของสถาบันวิชาการชั้นสูง จำนวน ๑ คน

๕.๕ ให้ถือจำนวนคณาจารย์ที่สำรวจ ๓๐ วัน ก่อนวันเลือกตั้งเป็นเกณฑ์จำนวนคณาจารย์

ข้อ ๖ ให้สภาคณาจารย์มีประธาน ๑ คน รองประธาน ๑ หรือ ๒ คน และเลขาธิการ ๑ คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกของสภาคณาจารย์

ข้อ ๗ สมาชิกภาพของสภาคณาจารย์มีวาระคราวละ ๒ ปี นับแต่วันที่มาวิทยาลัยประกาศผลการเลือกตั้ง

ในวาระเริ่มแรก เมื่อครบกำหนดหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่มหาวิทยาลัยประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกเป็นครั้งแรก ให้มีการจับสลากเพื่อให้สมาชิกพ้นจากตำแหน่งเป็นจำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด และให้ถือว่าการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพโดยการจับสลากเป็นการออกตามวาระด้วย

สมาชิกที่ออกตามวาระมีสิทธิรับการเลือกตั้งใหม่

๔๔.๕ วิธีการเลือกตั้ง

ข้อ ๘ คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมีสิทธิรับเลือกตั้ง และเลือกตั้งสมาชิกสภาคณาจารย์ตามข้อ ๕.๑

ผู้ประสงค์รับเลือกตั้งตามวาระแรกต้องมีคณาจารย์ประจำอย่างน้อย ๑๐ คน เป็นผู้รับรอง

ข้อ ๙ คณาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะ แผนกอิสระ หรือสถาบันวิชาการชั้นสูงใด มีสิทธิรับเลือกตั้ง และเลือกตั้งสมาชิกสภาคณาจารย์ที่สังกัดอยู่ในคณะ แผนกอิสระ หรือ สถาบันวิชาการชั้นสูงนั้น

ผู้ประสงค์รับเลือกตั้งตามวรรคแรกต้องมีคณาจารย์ประจำในคณะ แผนกอิสระ หรือสถาบันวิชาการชั้นสูงที่ตนสังกัดอย่างน้อย ๓ คน เป็นผู้รับรอง

ข้อ ๑๐ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาคณาจารย์ จะสมัครรับเลือกตั้งเพื่อ เป็นสมาชิกสภาคณาจารย์ตามข้อ ๕.๑ ข้อ ๕.๒ หรือข้อ ๕.๓ ได้แต่เพียงประเภทเดียวเท่านั้น และจะต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขณะที่มีการเลือก-
ตั้ง

ข้อ ๑๑ ให้อธิการบดีเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาคณาจารย์ตามข้อ ๕.๑ และคณะที่ หัวหน้าแผนกอิสระ หรือผู้อำนวยการสถาบันวิชาการชั้นสูง แล้วแต่กรณีเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาคณาจารย์ตามข้อ ๕.๒ ตามวิธีการเลือกตั้งที่มหา-
วิทยาลัยกำหนด

ข้อ ๑๒ ให้มหาวิทยาลัยกำหนดวิธีการเลือกตั้ง ประกาศจำนวนสมาชิกของ สภาคณาจารย์ของแต่ละคณะ แผนกอิสระ หรือสถาบันวิชาการชั้นสูง และประกาศรายชื่อ สมาชิกสภาคณาจารย์ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งภายใน ๗ วัน นับแต่วันเลือกตั้ง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาคณาจารย์ตามข้อ ๕.๑ และ ข้อ ๕.๒ ให้กระทำพร้อมกัน

ข้อ ๑๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาคณาจารย์สิ้นสุดลงเมื่อ

๑๓.๑ ถึงคราวออกตามวาระ

๑๓.๒ ตาย

๑๓.๓ ลาออก

๑๓.๔ พ้นจากสภาพคณาจารย์

๑๓.๕ สภาคณาจารย์โดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของสมาชิก
ที่มาประชุมมีมติให้ออก

๑๓.๖ เป็นกรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เว้นแต่กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้แทนสภาคณาจารย์

ข้อ ๑๔ สมาชิกสภาคณาจารย์ที่ออกตามวาระ ให้มีการเลือกตั้งคณาจารย์เข้ามาเป็นสมาชิกแทนเท่าจำนวนสมาชิกที่ออกไปภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ครบวาระ

ข้อ ๑๕ ถ้าตำแหน่งสมาชิกสภาคณาจารย์ว่างลงตามข้อ ๑๓.๒, ๑๓.๓, ๑๓.๔, ๑๓.๕ และ ๑๓.๖ ให้มีการเลือกตั้งคณาจารย์ขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของสมาชิกที่สิ้นสจะเหลือไม่ถึงหกสิบวัน

สมาชิกภาพของสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาแทนนั้น เริ่มแต่วันที่มหาวิทยาลัยประกาศผลการเลือกตั้งและอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระของผู้ซึ่งตนแทน

วิธีการประชุม

ข้อ ๑๖ ให้ประธานสภาคณาจารย์เป็นผู้เรียกประชุมสภาคณาจารย์อย่างน้อยสองเดือนครั้ง

ถ้าสมาชิกสภาคณาจารย์ตั้งแต่สิบคนขึ้นไปร้องขอเป็นลายลักษณ์อักษรให้สภาคณาจารย์ประชุมเพื่อกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ให้ประธานหรือรองประธานสภาคณาจารย์เรียกประชุมสภาคณาจารย์ภายในสิบห้าวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ

ให้ประธานสภาคณาจารย์เป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีประธานสภาคณาจารย์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกสมาชิกสภาคณาจารย์คนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๑๗ ในการประชุมต้องมีสมาชิกสภาคณาจารย์มาประชุมอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาคณาจารย์ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุมได้

ข้อ ๑๘ การลงมติของสภาคณาจารย์ ให้ถือคะแนนเสียงข้างมากของสมาชิกสภาคณาจารย์ที่มาประชุม ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๙ ในการประชุมสภาคณาจารย์เพื่อเลือกตั้งประธานสภาคณาจารย์ ให้
อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุมเป็นการชั่วคราว

ข้อ ๒๐ ให้ผู้รักษาการตามข้อบังคับนี้จัดตั้งสภาคณาจารย์ให้เสร็จภายในสามสิบ
วัน นับตั้งแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ ๒๑ ให้อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้รักษาการตามข้อบังคับนี้
โดยอนุมัติสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๔๖

๑๖ สิงหาคม ๒๕๑๔

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๔

(ลงนาม) **อรุณ สรเทศน์**
(ศาสตราจารย์ อรุณ สรเทศน์)
อธิการบดี